

Mindre til store bruk: EU-kommisjonen foreslår et tak i landbruksstøtten på 100 000 Euro per bruk. De vil at små og mellomstore bruk skal få mer arealstøtte. (Arkivfoto)

EU-forslag: Mer til små bruk – men mindre støtte totalt

Mindre landbruksstøtte, tak på støtten og mer til mindre bru. Det er noen av forslagene til ny landbrukspolitik i EU.

LANDBRUKET I EU

Tekst: **Linda Sunde**

EU-Kommisjonen har nylig lagt fram sitt forslag til hvordan EUs landbrukspolitik, Cap, bør se ut i 2021–2027.

I langtidsbudsjettet sitt foreslår de blant annet et tak på landbruksstøtten på 100 000 Euro (rundt 950 000 kroner) per bruk, og at små og mellomstore bruk skal få mer arealstøtte.

De foreslår med andre ord en omfordeling fra de store til de små.

Men totalpotten blir mindre.

Det er foreslått å kutte EUs landbruksbudsjett med rundt fem prosent.

– Det er særlig snakk om kutt i direkttestøtten, som går direkte til inntekt til bøndene. Det betyr at den reelle reduksjonen i bondens inntekt kan være 10–20 prosent, sier Christian Anton Smedshaug, forfatter og daglig leder av AgriAnalyse.

Seks land har skrevet under et ønske om at støtten ikke blir kuttet. Det er Frankrike, Spania, Portugal, Irland, Finland og Hellas.

– Man kan ikke be bøndene gjøre mer og mer for mindre og mindre, erklarte Irlands landbruksminister Michael Creed på en konferanse i Spania. Selv om EU vil få færre inntekter på grunn av Brexit, bør ikke finansieringen av landbrukspolitikken ta kostnaden, argumenterte han.

Presser nede støttenivået

Smedshaug er bekymret for økonomien i EU-landbruket. Han peker på at bøndene tjente 38 prosent av gjennomsnittsinntekten i EU i 2015.

– Det har ikke blitt bedre siden det, slår han fast.

Nå vil EU innføre støttetak.

– Det vil ramme de som har investert mest. EU

framelsker de store bruka – og så kutter de støtten til dem, fordi de mener at de skal klare seg selv, på markedsinntektene. Den langsiktige strategien er å få prisene ned til verdensmarkedspris med lavest mulig støttenivå. De presser støttenivået så langt ned de greier. Spørsmålet er om de som har investert mest, kan greie seg, når vi også har fått avviklingen av nasjonale melkekvoter. Melkeprisen har vært lav de siste årene, og drømmen om det kinesiske markedet er usikker, sier Smedshaug.

De små bøndene kan relativt sett komme bedre ut enn før, tror han.

Mer til de unge

Kommisjonen pålegger også medlemslandene å satse på de unge bøndene, som skal inn i landbruket.

«De legitimerer å kutte i finansieringen ved å øke fokuset på mindre bruk og ungdom»

Christian Anton Smedshaug

– De legitimerer å kutte i finansieringen ved å øke fokuset på mindre bruk og ungdom, noe ingen kan være mot. Men det går på bekostning av bønder som allerede tjener dårlig. Så selv om det kan være riktig, blir det veldig krevende for dem som allerede sliter med å få økonomien til å gå i hop, sier Smedshaug.

Den direkte støtten til bøndene vil bli betinget av at de oppfyller standarder for miljø- og klimavennlig praksis, ifølge forslaget.

Mer makt til medlemslandene

Den kanskje største forandringen i EU-kommi-

sjonens forslag er likevel at de går inn for å flytte makt og ansvar fra Brussel til medlemslandene. Medlemslandene skal i større grad enn i dag få utforme politikken selv.

I stedet for å fokusere på å overholde regler, vil fokuset skifte over til resultater og utførelse, skriver EU-kommisjonen, og beskriver det som å gå fra at «en størrelse passer alle», til en skreddersydd tilnærming.

– Dette vil gi medlemslandene mye større frihet til å bestemme hvordan de felles målene best kan bli oppnådd, samtidig som de svarer på de spesielle behovene hos sine bønder, lokalsamfunn og samfunnet som en helhet, skriver Kommisjonen.

EU skal bestemme målene for jordbrukspolitikken. Hvert land skal lage en plan for hvordan målene skal nås, som skal godkjennes av Kommisjonen. Landene skal også levere årlige rapporter. Er ikke Kommisjonen fornøyd med utviklingen, kan den gripe inn, og også stoppe utbetalingen av støtte.

– Det gis større mulighet for å utøve nasjonal politikk. Dette er for så vidt en liten oppmykning av Cap. Det kan også være at det blir nødvendig, når de vil kutte i totalbudsjettet, sier Christian Anton Smedshaug, og viser til at flere land er bekymret.

Kommisjonens forslag til langtidsbudsjett for landbruket i perioden 2021–2027 er på 365 milliarder euro. Det utgjør 28,5 prosent av EUs totale budsjett.

Til sammenligning stod landbruket for 37,5 prosent av EUs budsjett i langtidsbudsjettet for 2014–2020.

Veien videre

Kommisjonens forslag vil bli sendt til EU-parlamentet og Rådet, som først skal bli enige internt om hva de mener om forslaget.

Deretter skal de tre organene inngå et kompromiss om hvordan politikken skal se ut.

Målet er å få en enighet om langtidsbudsjettet i løpet av 2019. ■

Christian Anton Smedshaug